

TPACK Model in English Language Teaching

Erkinova Lutfiya Qudratovna

PhD Researcher, Abu Rayhon Beruniy Urgench State University

E-mail: erkinovalutfiya@gmail.com

Abstract

This article discusses the Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) model and its application in English language teaching. TPACK explains how teachers can integrate technological, pedagogical, and content knowledge in the educational process. The article analyzes the main components of the TPACK model and its significance in English language lessons. Particular attention is given to developing listening, speaking, reading, writing, vocabulary, and grammar skills through appropriate technologies. Examples of TPACK-based activities, the advantages of the model, and the main challenges associated with its implementation are also presented.

Keywords

TPACK, technology, pedagogy, content, English language teaching, EFL, digital education, teaching methods, language skills.

Ingliz tilini o'qitishda TPACK modeli

Erkinova Lutfiya Qudratovna,

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada texnologik, pedagogik va mazmuniy bilimlar (TPACK) modeli hamda uni ingliz tilini o'qitishda qo'llash masalalari yoritiladi. TPACK o'qituvchining texnologik, pedagogik va mazmuniy bilimlarni ta'lim jarayonida qanday uyg'unlashtirishi mumkinligini tushuntiradi. Maqolada TPACK modelining asosiy tarkibiy qismlari va uning ingliz tili darslaridagi ahamiyati tahlil qilinadi. Tegishli texnologiyalar vositasida tinglab tushunish, gapirish, o'qish, yozish, lug'at boyligi va grammatik ko'nikmalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi.

Shuningdek, TPACK asosidagi faoliyat namunalari, modelning afzalliklari va uni joriy etishdagi asosiy muammolar keltiriladi.

Kalit soʻzlar: TPACK, texnologiya, pedagogika, mazmun, ingliz tilini oʻqitish, EFL, raqamli taʼlim, oʻqitish metodlari, til koʻnikmalari.

Zamonaviy taʼlimga raqamli texnologiyalar tobora kuchli taʼsir koʻrsatmoqda. Kompyuterlar, interaktiv doskalar, mobil ilovalar, onlayn platformalar va multimedia resurslari taʼlim jarayonining muhim tarkibiy qismlariga aylandi. Biroq texnologiyadan foydalanishning oʻzi samarali oʻrganishni kafolatlamaydi. Oʻqituvchi texnologiyani tegishli oʻqitish metodlari va fan mazmuni bilan qanday uygʻunlashtirishni bilishi zarur.

Mazkur sohalarni integratsiyalashda oʻqituvchiga yordam beradigan konseptual modellardan biri texnologik, pedagogik va mazmuniy bilimlar, yaʼni TPACK modelidir. Ushbu model Punya Mishra va Matthew J. Koehler tomonidan Lee Shulmanning pedagogik mazmun bilimi konsepsiyasini rivojlantirish asosida ishlab chiqilgan. Model texnologiyani samarali integratsiyalash texnologiya, pedagogika va mazmun oʻrtasidagi munosabatlarni anglashni talab etishini taʼkidlaydi.

TPACK modeli xorijiy tillarni oʻqitish uchun ayniqsa dolzarbdir. Ingliz tili oʻqituvchisidan nafaqat puxta til bilimiga ega boʻlish, balki tegishli oʻqitish strategiyalarini qoʻllash va mazmunli til amaliyoti uchun imkoniyat yaratadigan texnologiyalarni tanlash ham talab etiladi.

TPACK modelining nazariy asoslari. TPACK modeli bilimning uchta asosiy turidan tarkib topadi: mazmun bilimi (Content Knowledge — CK), pedagogik bilim (Pedagogical Knowledge — PK) va texnologik bilim (Technological Knowledge — TK). Ularning oʻzaro taʼsiri yana toʻrtta sohani yuzaga keltiradi: pedagogik mazmun bilimi (PCK), texnologik mazmun bilimi (TCK), texnologik-pedagogik bilim (TPK) hamda texnologik, pedagogik va mazmuniy bilimlar (TPACK).

Texnologik bilim (TK) oʻqituvchining raqamli vositalar va texnologiyalar haqidagi

bilimini anglatadi. Ingliz tili darslarida bunga onlayn lugʻatlar, til oʻrganish ilovalari, taqdimot dasturlari, raqamli baholash vositalari va multimedia resurslari kirishi mumkin.

Pedagogik bilim (PK) oʻqitish va oʻrganish jarayonlari haqidagi bilimni anglatadi. U darsni rejalashtirish, sinfni boshqarish, baholash, talabalarni motivatsiyalash, hamkorlikda oʻrganish hamda boshqa oʻqitish strategiyalarini qamrab oladi.

Mazmun bilimi (CK) oʻqitilayotgan fan boʻyicha bilimni anglatadi. Ingliz tili oʻqituvchisi uchun u grammatika, lugʻat, fonetika, madaniyat hamda toʻrtta asosiy til koʻnikmasi — tinglab tushunish, gapirish, oʻqish va yozishni qamrab oladi.

Pedagogik mazmun bilimi (PCK) fan mazmunini talabalar tushuna oladigan shaklga aylantirish qobiliyatini ifodalaydi.

Texnologik mazmun bilimi (TCK) texnologiya bilan fan mazmuni oʻrtasidagi aloqani koʻrsatadi.

Texnologik-pedagogik bilim (TPK) esa texnologiyaning oʻqitish strategiyalarini qanday qoʻllab-quvvatlashini tavsiflaydi.

Nihoyat, TPACK uchala sohaning integratsiyasini ifodalaydi. U muayyan ingliz tili mazmuniga mos texnologiyani tanlash va undan samarali pedagogik yondashuv asosida foydalanishni nazarda tutadi.

TPACK modelini ingliz tilini oʻqitishning turli jihatlariga tatbiq etish mumkin. Asosiy maqsad texnologiyadan shunchaki mavjudligi uchun foydalanish emas, balki muayyan oʻquv maqsadlarini qoʻllab-quvvatlaydigan vositalarni tanlashdan iborat.

Lugʻat oʻrgatishda oʻqituvchilar raqamli kartochkalar, onlayn lugʻatlar, interaktiv viktorinalar va tasvirlardan foydalanishlari mumkin. Talabalar yangi soʻzlarni oʻrganib, keyin ularni raqamli mashqlar orqali mustahkamlaydilar.

Grammatika darslarida interaktiv taqdimotlar, onlayn mashqlar va videoizohlar grammatik tushunchalarni yanada tushunarli qilishi mumkin. Raqamli mashqlarni bajargach, talabalar oʻrganilayotgan tuzilmalardan mazmunli muloqotda foydalanishlari lozim.

Texnologiya tinglab tushunish faoliyati uchun ham foydalidir. Autentik videolar, podkastlar va intervyular talabalarga tabiiy ingliz nutqi hamda turli aksentlarni eshitish imkonini beradi. O'qituvchi tinglash topshiriqlarini bashorat qilish, mazmunni tushunish savollari va muhokama bilan uyg'unlashtirishi mumkin.

Gapirish ko'nikmasini rivojlantirish uchun talabalar nutqlarini yozib olishlari, videotaqdimot tayyorlashlari, onlayn muhokamalarda qatnashishlari yoki dialoglarni mashq qilishlari mumkin. Texnologiya onlayn matnlar, hamkorlikdagi hujjatlar va raqamli taqdimotlar orqali o'qish va yozishni ham qo'llab-quvvatlaydi.

TPACKni samarali qo'llashni bir necha bosqichda tashkil etish mumkin:

1. O'quv maqsadini belgilash: O'qituvchi talabalar nimani — lug'at, grammatika, tinglab tushunish, gapirish, o'qish yoki yozishni — o'rganishlari kerakligini aniqlaydi.
2. Mazmunni tanlash: O'qituvchi talabalarning darajasi, yoshi va o'quv ehtiyojlariga mos til materialini tanlaydi.
3. Pedagogik strategiyani tanlash: Kommunikativ til o'qitish, hamkorlikda o'rganish, loyiha ishi, vazifaga asoslangan ta'lim va boshqa metodlar tanlanishi mumkin.
4. Texnologiyani tanlash: O'qituvchi o'quv maqsadi va o'qitish strategiyasini bevosita qo'llab-quvvatlaydigan texnologik vositani tanlaydi.
5. Faoliyatni loyihalash va amalga oshirish: Texnologiya, pedagogika va mazmun yagona auditoriya faoliyatiga integratsiyalanadi. O'qituvchi talabalar ishini kuzatadi va o'z munosabatini bildiradi.

6. Baholash: Talabalarning o'quv natijalari raqamli viktorinalar, taqdimotlar, kuzatish, tengdoshlar baholashi va boshqa usullar orqali baholanishi mumkin.

Demak, TPACK an'anaviy darsga texnologiyani shunchaki qo'shishdan iborat emas. Texnologiya umumiy o'qitish dizayniga integratsiyalanishi kerak.

TPACK asosidagi faoliyat namunalari:

“Atrof-muhitni muhofaza qilish” mavzusidagi darsda talabalar qisqa videoni

tomosha qilishlari, tegishli lugʻatni oʻrganishlari, ekologik muammolarni guruhlarda muhokama qilishlari va raqamli taqdimot tayyorlashlari mumkin. Bu faoliyat mazmun bilimi, hamkorlikda oʻrganish va texnologiyani uygʻunlashtiradi.

“Sayohat va turizm” mavzusida talabalar interaktiv xarita yordamida shahar yoki mamlakatni oʻrganib, keyin uning diqqatga sazovor joylari, transporti va madaniyati haqida qisqa taqdimot tayyorlashlari mumkin.

TPACK asosida “teskari sinf” modelini ham tashkil etish mumkin. Talabalar darsdan oldin qisqa grammatik izohni tomosha qiladilar, auditoriya vaqtini esa kommunikativ topshiriqlar va amaliy mashqlarga sarflaydilar.

Kichik yoshdagi oʻquvchilarga asosiy lugʻat va talaffuzni oʻrgatishda interaktiv oʻyinlar hamda vizual resurslardan foydalanish mumkin.

TPACK modeli ingliz tili taʼlimi uchun bir qator afzalliklarni taqdim etadi. U oʻqituvchilarni texnologiyadan maqsadli foydalanishga undaydi, talabalar faolligini oshiradi, autentik til materiallaridan foydalanish imkonini beradi hamda turli oʻrganish uslublari va darajalarini qoʻllab-quvvatlaydi.

Biroq uni joriy etishda muammolar ham mavjud. Oʻqituvchilar texnologiyadan foydalanishni bilsalar-da, uni pedagogik jihatdan qanday integratsiyalashni bilmasliklari mumkin. Ayrim taʼlim muassasalarida texnologik resurslar cheklangan yoki internet aloqasi beqaror boʻlishi mumkin. Raqamli materiallarni tayyorlash va mos vositalarni tanlash uchun oʻqituvchiga qoʻshimcha vaqt ham talab etiladi.

Shu sababli kasbiy rivojlanish muhimdir. Oʻqituvchilarga texnologik, pedagogik va mazmuniy bilimlarini takomillashtirish hamda hamkasblari bilan amaliy tajriba almashish imkoniyatlari zarur.

TPACK modeli ingliz tilini oʻqitishda texnologiya, pedagogika va mazmunni integratsiyalash uchun samarali konseptual asos yaratadi. Uning asosiy maqsadi raqamli vositalarni shunchaki auditoriyaga olib kirish emas, balki ulardan muayyan oʻquv

maqsadlarini qo‘llab-quvvatlaydigan tarzda foydalanishdir.

TPACK ingliz tili darslarini yanada interaktiv, kommunikativ, moslashuvchan va talaba markazli qilishi mumkin. U lug‘at, grammatika, tinglab tushunish, gapirish, o‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantirishni qo‘llab-quvvatlaydi.

Muvaffaqiyatli joriy etish o‘qituvchining kasbiy bilimiga, texnologiyani to‘g‘ri tanlashiga, mavjud resurslarga va darsni puxta rejalashtirishga bog‘liq. Shu bois TPACK kompetensiyasini rivojlantirish ingliz tili o‘qituvchilariga zamonaviy texnologiyalardan yanada maqsadli foydalanish va talabalar uchun ingliz tilini o‘rganish hamda qo‘llashning boyroq imkoniyatlarini yaratishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.
2. Shulman, L. S. (1986). Those Who Understand: Knowledge Growth in Teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4–14.
3. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2008). Introducing Technological Pedagogical Content Knowledge. *Proceedings of the Annual Meeting of the American Educational Research Association*.
4. Rojas Bugueño, W. M. (2013). *Using TPACK to Promote Effective Language Teaching in an ESL/EFL Classroom*. University of Northern Iowa.
5. Ilahude, F. F., Inawati, I., & Pratolo, B. W. (2023). Teachers’ TPACK Development in English Language Teaching: A Systematic Review. *Premise: Journal of English Education and Applied Linguistics*, 12(3).
6. Kirana, G. D., & Nabhan, S. (2021). Exploring Technological Pedagogical and Content Knowledge (TPACK) in English Language Classroom Setting. *ELLITE*, 6(2).